

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22315 - Intervenció Socioeducativa amb la Família
Grup	Grup 1, 1S, GEDS
Guia docent	R
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	22315 - Intervenció Socioeducativa amb la Família
Crèdits	1,8 de presencials (45 hores) 4,2 de no presencials (105 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 1S, GEDS (Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Maria del Carmen Orte Socías carmen.orte@uib.es	18:00	19:00	Dimarts	13/09/2016	27/06/2017	B202
Maria Valero de Vicente maria.valero@uib.es	15:00	16:00	Dimarts	13/09/2016	27/01/2017	B203

Contextualització

En aquesta assignatura s'entén la família com a model de socialització primària i des d'aquesta perspectiva el que es pretén és conèixer quins són els models més adequats per a l'exercici d'una parentalitat positiva que fomenti una socialització adequada. En aquest marc es pretén identificar quins són els components que defineixen la parentalitat positiva, analitzar els indicadors de la parentalitat i conèixer les intervencions més eficaces a la llum dels programes basats en l'evidència científica de base psico-social i educativa des d'una perspectiva preventiva.

Requisits

Recomanables

És molt important que l'alumnat manegi de forma adequada la cerca de documentació en les bases de dades documentals de l'àmbit psicosocial i educatiu.

Així mateix, és molt important que l'alumnat manegi la normativa d'elaboració de textos científics la qual ha d'utilitzar sempre en l'elaboració de treballs i activitats en aquesta assignatura (normativa APA darrera versió). També és important que l'alumnat es manegi de forma adequada en les llengües que utilitzarà per a la cerca i maneig de textos científics. Com a mínim, català, castellà i anglès.

Competències

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22315 - Intervenció Socioeducativa amb la Família
Grup	Grup 1, 1S, GEDS
Guia docent	R
Idioma	Català

Específiques

- * 1. CE11. Dissenyar i dur a terme projectes d'investigació sobre el medi social i institucional i sobre les persones i grups amb els quals es realitza la intervenció..

Genèriques

- * 1. CT2. Capacitat d'Organització i Planificació; Tenir autonomia en l'aprenentatge. Adaptar-se a situacions noves. Desenvolupar el lideratge, la creativitat i l'esperit emprenedor. Desenvolupar l'obertura cap a l'aprenentatge al llarg de tota la vida. Tenir compromís ètic amb les persones, les institucions i la pràctica professional..
- * 2. CT3. Capacitat comunicativa i lingüística;.
- * 3. CT6. Capacitat de resolució de problemes i presa de decisions;.
- * 4. CT8. Capacitat empàtica, respectuosa, solidària i de confiança cap als subjectes i institucions;.
- * 5. CT11. Autonomia en l'aprenentatge ..

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

- Tema 1. Estructura i dinàmica familiar
- Tema 2. Influència de la família en les conductes problema
- Tema 3. La competència parental. Tipologies, indicadors i instruments per a la seva avaluació
- Tema 4. Aspectes clau dels programes de prevenció familiar
- Tema 5. Programes de prevenció basats en la recerca
- Tema 6. Programes de prevenció destinats a la família

Metodologia docent

En aquesta assignatura treballarem des d'una perspectiva teòrica i pràctica. D'una banda, a partir de les explicacions de la professora i de les lectures obligatòries de l'alumnat de cadascun dels temes contemplats en el temari, algunes de les quals es comentaran en classe i unes altres seran objecte de treball individual i/o, de grup. D'altre, també treballarem des d'una perspectiva basada en grups de pràctiques per a la realització d'un treball final vinculat a la parentalidad positiva. Es recomana a l'alumnat que consulti la pàgina web de campus extens de l'assignatura amb assiduitat.

Es recomana a l'alumnat consultar les referències documentals sobre família, educació familiar positiva, competència familiar, de la professora en els links següents:

<https://uib-es.academia.edu/CarmenOrte>;

https://www.researchgate.net/profile/Carmen_Orte;

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22315 - Intervenció Socioeducativa amb la Família
Grup	Grup 1, IS, GEDS
Guia docent	R
Idioma	Català

gifes.uib.eu

competenciafamiliar.uib.cat

Es realitzarà una avaluació continuada individual de tots els temes de l'assignatura a través d'una prova objectiva i l'avaluació d'un treball pràctic individual i grupal amb els continguts de l'assignatura, el qual es revisarà al llarg del curs, a les sessions de pràctiques calendaritzades a l'efecte i d'assistència obligatòria. No es podrà aprovar la part pràctica si es tenen més de dues faltes sense justificació.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques		Grup gran (G)	L'objectiu d'aquestes sessions és la d'adquirir de forma constructiva coneixements i competències relatives a la intervenció socioeducativa amb la família. D'aquesta manera, les classes teòriques aportaran la base científica i tècnica sobre els diferents continguts a treballar des d'una perspectiva preventiva. S'incorporen activitats i comentari de lectures durant les explicacions de cara a possibilitar l'aprenentatge d'aquests.	30
Classes pràctiques		Grup mitjà 2 (X)	En les diferents classes pràctiques el alumnat podrà aprendre a realitzar cerques bibliogràfiques utilitzant bases de dades nacionals i internacionals, i eines per a desenvolupar adequadament el treball de recerca científica. També s'analitzarà articles i altres recursos rellevants per a la pràctica socioeducativa amb famílies. Altra activitat que es durà a terme solament en les hores de pràctiques, es l'estudi i representació de algunes sessions del Programa de Competència Familiar. L'alumnat tindrà la oportunitat de conèixer com es el funcionament i l'estructura d'un programa basat en l'evidència destinat a la prevenció selectiva que promou el enfortiment de les famílies. Les sessions pràctiques tenen diferents parts amb objectius activitats i calendari en cadascuna d'elles. És obligatòria l'assistència i és responsabilitat de l'alumnat.	15

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Informe de recerca	A partir de les sessions pràctiques l'alumnat tindrà que realitzar un informe científic de recerca. Amb aquest treball es pretén que l'alumnat conegui com fer una recerca sistemàtica sobre temes i línies de recerca de molta rellevància social i científica per al camp d'intervenció socioeducativa amb famílies. També es pretén que l'alumnat sigui capaç de utilitzar bases de	105

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22315 - Intervenció Socioeducativa amb la Família
Grup	Grup 1, IS, GEDS
Guia docent	R
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
		dades, llegir i analitzar críticament documents científics per elaborar u informe sobre el tema d'estudi.	

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

--L'avaluació d'aquesta assignatura té dues parts i totes dues són de caràcter obligatori. Per aprovar l'assignatura l'alumnat ha d'haver aprovat, amb una nota mínima de 5, cada una de les parts de la forma següent:

1) L'alumnat realitzarà una prova objectiva de tots els temes de l'assignatura en les dates previstes segons la normativa universitària. Per poder fer mitjana amb la part pràctica, la nota mínima d'aquesta prova haurà de ser igual o superior a 5.0

2)Avaluació de la part pràctica. El valor d'aquesta part és del 50%, el treball autònom (l'informe de recerca) té un valor de 40% i la assistència i participació en les sessions pràctiques i representació de sessions del Programa de Competència Familiar tindrà un valor de 10%. Per poder fer mitjana amb les notes de l'avaluació de la prova teòrica la nota d'aquesta part ha de ser de 5.0 o superior.

Classes teòriques

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	L'objectiu d'aquestes sessions és la d'adquirir de forma constructiva coneixements i competències relatives a la intervenció socioeducativa amb la família. D'aquesta manera, les classes teòriques aportaran la base científica i tècnica sobre els diferents continguts a treballar des d'una perspectiva preventiva. S'incorporen activitats i comentari de lectures durant les explicacions de cara a possibilitar l'aprenentatge d'aquests.
Criteris d'avaluació	Proves objectives de tots els temes de l'assignatura segons normativa universitària

Percentatge de la qualificació final: 50%

Classes pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves d'execució de tasques reals o simulades (no recuperable)
Descripció	En les diferents classes pràctiques el alumnat podrà aprendre a realitzar cerques bibliogràfiques utilitzant bases de dades nacionals i internacionals, i eines per a desenvolupar adequadament el treball de recerca científica. També s'analitzarà articles i altres recursos rellevants per a la pràctica socioeducativa amb famílies. Altra activitat que es durà a terme solament en les hores de pràctiques, es l'estudi i representació de algunes sessions del Programa de Competència Familiar. L'alumnat tindrà la oportunitat de conèixer com es el funcionament i l'estructura d'un programa basat en l'evidència destinat a la prevenció selectiva que promou el

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22315 - Intervenció Socioeducativa amb la Família
Grup	Grup 1, IS, GEDS
Guia docent	R
Idioma	Català

Criteris d'avaluació	enfortiment de les famílies. Les sessions pràctiques tenen diferents parts amb objectius activitats i calendari en cadascuna d'elles. És obligatòria l'assistència i és responsabilitat de l'alumnat. L'alumnat, individualment i en grup, anirà realitzant el treball de l'assignatura en diferents fases en les classes pràctiques. L'avaluació del treball final es durà a terme una vegada defensat i lliurat el treball finalitzat en els terminis previstos.
Percentatge de la qualificació final:	10%

Informe de recerca

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	A partir de les sessions pràctiques l'alumnat tindrà que realitzar un informe científic de recerca. Amb aquest treball es pretén que l'alumnat conegui com fer una recerca sistemàtica sobre temes i línies de recerca de molta rellevància social i científica per al camp d'intervenció socioeducativa amb famílies. També es pretén que l'alumnat sigui capaç de utilitzar bases de dades, llegir i analitzar críticament documents científics per elaborar u informe sobre el tema d'estudi.
Criteris d'avaluació	
Percentatge de la qualificació final:	40%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A l'inici del curs la professora proporcionarà un dossier de referències bibliogràfiques per a cada tema a l'alumnat. Algunes d'elles estan recollides en aquesta bibliografia. Unes altres es faran arribar a l'alumnat. S'utilitzarà la plataforma digital de campus extens de l'assignatura.

Bibliografia bàsica

- Avilés-Hernández, M., i Pérez-Pérez, C. (2015). Lone fatherhood in Spain: An increasing familiar reality. *Fathering*, 13(1), 80-93. doi:10.3149/fth.1301.80
- Axford, N., Elliott, D. S., i Little, M. (2012). Blueprints for Europe: Promoting evidence-based programmes in children's services. *Psychosocial Intervention*, 21(2), 205-214. doi:10.5093/in2012a11
- Catalano, R. F., Fagan, A. A., Gavin, L. E., Greenberg, M. T., Irwin Jr., C. E., Ross, D. A., i Shek, D. T. L. (2012). Worldwide application of prevention science in adolescent health. *The Lancet*, 379(9826), 1653-1664. doi:10.1016/s0140-6736(12)60238-4
- Chaffin, M., Funderburk, B., Bard, D., Valle, L. A., i Gurwitch, R. (2011). A combined motivation and parent-child interaction therapy package reduces child welfare recidivism in a randomized dismantling field trial. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 79(1), 84-95. doi:10.1037/a0021227
- Chang, H., i Shaw, D. S. (2016). The emergence of parent-child coercive processes in toddlerhood. *Child Psychiatry And Human Development*, 47(2), 226-235. doi:10.1007/s10578-015-0559-6
- Dishion, T. J., Andrews, D. W., i Crosby, L. (1995). Antisocial boys and their friends in early adolescence: Relationship characteristics, quality, and interactional process. *Child Development*, 66(1), 139-151.
- Flaquer, L., Pfau-Effinger, B., i Artiaga, A. (2014). El trabajo familiar de cuidado en el marco del estado de bienestar. *Cuadernos de Relaciones Laborales*, 32(1), 11- 32.
- Flaquer, L. i Escobedo, A. (2014). Licencias parentales y política social de la paternidad en España. *Cuadernos de Relaciones Laborales*, 32(1), 69-99.
- Franco-Nerín, N., Pérez, M.A., i Pérez, M.J. (2014). Relación entre los estilos de crianza parental y el desarrollo de ansiedad y conductas disruptivas en niños de 3 a 6 años. *Revista de Psicología Clínica con Niños y Adolescentes*, 1(2), 149-156.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22315 - Intervenció Socioeducativa amb la Família
Grup	Grup 1, 1S, GEDS
Guia docent	R
Idioma	Català

- Foxcroft, D., i Tsertsvadze, A. (2011). Programas universales de prevención basados en la familia para el abuso de alcohol en los jóvenes. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 9. DOI: 10.1002/14651858.CD009308
- García, J.M. i Martínez, R. (2012). Ser joven hoy en España. Dificultades para el acceso al mundo de los adultos. *Revista Castellano-Manchega de Ciencias Sociales*, 14, 29-40.
- Gottfredson, D. C., Cook, T. D., Gardner, F. E. M., Gorman-Smith, D., Howe, G. W., Sandler, I. N., i Zafft, K. M. (2015). Standards of evidence for efficacy, effectiveness, and scale-up research in prevention science: Next generation. *Prevention Science*, 16(7), 893-926. doi:10.1007/s11121-015-0555-x
- Gordon, M. S., i Cui, M. (2015). Positive parenting during adolescence and career success in young adulthood. *Journal of Child and Family Studies*, 24(3), 762-771. doi:10.1007/s10826-013-9887-y
- Ituráin, S., López-Goñi, J. J., Arteaga, A., Deusto, C., i Fernández-Montalvo, J. (2016). Educational styles, parenting stressors and psychopathological symptoms in parents of adolescents with high-risk behaviours. *Drugs: Education, Prevention and Policy*, 1-7. doi:10.1080/09687637.2016.1191062
- Johnson, B. D., Berdahl, L. D., Horne, M., Richter, E. A., i Walters, M. (2014). A parenting competency model. *Parenting*, 14(2), 92-120. doi:10.1080/15295192.2014.914361
- Kumpfer, K. L., Xie, J., i O'Driscoll, R. (2012). Effectiveness of a culturally adapted strengthening families program 12-16 years for high-risk irish families. *Child and Youth Care Forum*, 41(2), 173-195. doi:10.1007/s10566-011-9168-0
- Martínez, I., Fuentes, M. C., García, F., i Madrid, I. (2013). The parenting style as protective or risk factor for substance use and other behavior problems among spanish adolescents. *Adicciones*, 25(3), 235-242.
- Martínez-González, R., i Becedóniz-Vázquez, C.M. (2009). Orientación Educativa para la Vida Familiar como Medida de Apoyo para el Desempeño de la Parentalidad Positiva. *Psychosocial Intervention*, 18(2), 97-112.
- Martínez-Monteaigudo, M.C., Estévez, E., i Inglés, C. (2013). Diversidad familiar y ajuste psicosocial en la sociedad actual. *Psicología.com.*, 17(6).
- Martín-Quintana, J.C., Máiquez, M.L., Rodrigo M.J., Byrne, S., Rodríguez B., i Rodríguez, G. (2009). Programas de Educación Parental. *Intervención Psicosocial*, 18(2), 121-133.
- Mence, M., Hawes, D. J., Wedgwood, L., Morgan, S., Barnett, B., Kohlhoff, J., i Hunt, C. (2014). Emotional flooding and hostile discipline in the families of toddlers with disruptive behavior problems. *Journal of Family Psychology*, 28(1), 12-21. doi:10.1037/a0035352
- Mihalic, S. F., i Elliott, D. S. (2015). Evidence-based programs registry: Blueprints for healthy youth development. *Evaluation and Program Planning*, 48, 124-131. doi:10.1016/j.evalprogplan.2014.08.004
- Orte, C., Ballester, L., i March, M. X. (2013). El enfoque de la competencia familiar. Una experiencia de trabajo socioeducativo con familias. *Revista interuniversitaria*, 21, 13-37.
- Patterson, G. R. (1986). Performance models for antisocial boys. *The American Psychologist*, 41(4), 432-444.
- Pérez-Bóveda, A., i Álvarez de Eulate, C. Y. (2015). Programas de formación parental. Análisis comparativo. *Revista Española de Orientación y Psicopedagogía*, 26(2), 104-122.
- Ramaekers, S., i Suissa, J. (2011). Parents as 'educators': Languages of education, pedagogy and 'parenting'. *Ethics and Education*, 6(2), 197-212. doi:10.1080/17449642.2011.623002
- Repáraz, C., i Naval, C. (2014). "Bases conceptuales de la participación de las familias". En: Consejo Escolar del Estado. La participación de las familias en la educación escolar (pp. 21-34). Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.
- SAMHSA. (2012). A Road Map to Implementing Evidence-Based Programs. National Registry of Evidence-based Programs and Practices (NREPP).
- Sallés, C. y Ger, S. (2011). Las competencias parentales en la familia contemporánea: descripción, promoción y evaluación. *Educación Social*, 49, 25-47.
- Sanz, J., Pont M.J., Álvarez, C., González, H., Jociles, I., Konvalinka, N., Pichardo, J.I., Rivas, A., y Romero, E. (2013). Diversidad familiar: apuntes desde la antropología social. *Revista de Treball Social. Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya*, 198, 30-40.
- Shaw, D.S. (2014), "Parenting programs and their impact on the social and emotional development of young children, 2nd ed.", *Encyclopedia on Early Childhood Development*.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22315 - Intervenció Socioeducativa amb la Família
Grup	Grup 1, 1S, GEDS
Guia docent	R
Idioma	Català

Tolan, P. H., Dodge, K., & Rutter, M. (2013). Tracking the multiple pathways of parent and family influence on disruptive behavior disorders. In P. H. Tolán & B. L. Leventhal (Eds.), *Disruptive behavior disorders* (pp. 161–191). New York, NY: Springer.

Trepát, E., Granero, R. y Ezpeleta, L. (2014). Parenting practices as mediating variables between parents' psychopathology and oppositional defiant disorder in preschoolers. *Psicothema*, 26(4), 497-504.

Van Ryzin, M. J., Rose, C. J., Fosco, G. M., Lee, Y. -, & Chen, I. -. (2016). A component-centered meta-analysis of family-based prevention programs for adolescent substance use. *Clinical Psychology Review*, 45, 72-80. doi:10.1016/j.cpr.2016.03.007

Bibliografia complementària

Aguilar Ramos, Mª C. (2002). Educación familiar: una propuesta disciplinar y curricular. Málaga: Ediciones Aljibe.

Barudy, J. (2001) Monografía sobre Habilidades y Competencias Parentales.

Barudy, J., Dantagnan, M. (2005). Los buenos tratos a la infancia. Barcelona: Gedisa. Cap. 5. (77-125).

Barudy Jorge, Dantagnan Maryorie (1999). Monografía Guía de valoración de competencias parentales. Barcelona:Ed. IFIVF.

Barudy, J. i Marquebreucq, A.P. (2006). Hijas e hijos de madres resilientes. Barcelona: Gedisa.

Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.

Bersabé, R. M., Fuentes, M. J. y Motrico, E. (2001). Análisis psicométrico de dos escalas para evaluar estilos educativos parentales. *Psicothema*, vol. 13, n° 4, 678-684.

Castro, J.; Toro, J.; Van Der Ende, J. & Arrindel, W. A. (1993). Exploring the feasibility of assessing perceived parentalrearing styles in spanish children with the EMBU. *International Journal of Social Psychiatry*, 39, 47-57.

Cerezo, M. A., Keesler, T. Y. Dunn. E.S. y Wahler, R.G. (1991). Standardized Observation Codes III. En M. A Cerezo(Ed.), *Interacciones familiares: un sistema de evaluación observacional* (pp.17-59). Madrid: Mepsa.

Center for Substance Abuse Prevention (2000). Prevention works through community partnerships: findings from SAMHSA/CSAP's national evaluation. Rockville, MD: CSAP.

Center for Substance Abuse Prevention (2002a). Science-Based Prevention Programs and Principles 2002. Effective Substance Abuse and Mental Health Programs for Every Community. U.S. Department of Health and Human Services.

Substance Abuse and Mental health Services Administration (SAMHSA). Center for Substance Abuse Prevention. Rockville, MD. Center for Substance Abuse Prevention (2002b). Substance Abuse and Mental Health Services Administration.

Science-based substance abuse prevention: a guide. DHHS Publication No. SMA 01-3505. Rockville, MD: SAMHSA/CSAP.

Center for Substance Abuse Prevention (2009). Identifying and Selecting Evidence-Based Interventions Revised Guidance Document for the Strategic Prevention Framework State Incentive Grant Program. HHS Pub. No. SMA 09-4205. Rockville, MD: Center for Substance Abuse Prevention, Substance Abuse and Mental Health Services Administration.

Cooney, S.M., Small, S.A. y O'Connor, C. (2007) Strategies for recruiting and retaining participants in prevention programs. What Works, Wisconsin Research to Practice Series, 2. Madison, WI: University of Wisconsin-Madison/Extension.

Flaquer, L. (2002). Cambios en la estructura familiar. A Casas, F. i Gómez, C. (comp.) *Infancia, familia y calidad de vida*, págs, 48-6. Barcelona: Instituto de Infancia y Mundo Urbano (CIIMU).

Fuentes, M. J., Motrico, E. y Bersabé, R. M. (1999). Escala de Afecto (EA) y Escala de Normas y Exigencias (ENE): Versión hijos y versión padres. Málaga: Universidad de Málaga.

Gerard, A. B. (1998). Parent-child relationship inventory (PCRI). Los Ángeles: Western Psychological Services

Grisso, T. (1986). Evaluating Competencies: Forensic Assessments and Instruments. New York: Plenum Press.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22315 - Intervenció Socioeducativa amb la Família
Grup	Grup 1, 1S, GEDS
Guia docent	R
Idioma	Català

- Holden, G. & Edwards, I. (1989). Parental attitudes toward child rearing: instruments, issues, and implications. *Psychological Bulletin*, 106, 29-58.
- Magaz, A. y García, E. (1998). PPE, Perfil de Estilos Educativos. Baracaldo: Consultores en Ciencias Humanas.
- Minuchin, S. (1986). Familias y terapia familiar. Buenos Aires: Gedisa. Cap. 1.
- Orte, C. (1993a). Familia y factores de riesgo en el consumo de drogas. Estado de la cuestión. Seminario Internacional sobre la prevención de las drogodependencias y el papel de la familia (pp. 171- 193). Vitoria.
- Orte, C. (1993b). Factores de riesgo en el consumo de drogas. *Revista Proyecto*, 7, 73- 84.
- Orte, C. (1997). ¿Cuáles son los principales factores de riesgo y protección en la familia?. Seminario sobre Prevención Familiar y Drogas. Madrid: Plan Nacional sobre Drogas.
- Orte, C. (2000). La intervención socioeducativa en el ámbito de la drogadicción. En P. Amorós y P. Ayerbe (Eds.), *Intervención educativa en inadaptación social*. Madrid: Síntesis.
- Orte, C., Ballester, L. y March, M.X. (2008). A cluster analysis of families at risk who participated in a family skills program (the Strengthening Families Program). SPR 16th Annual Meeting. California.
- Orte, C., Fernández, C. y Pascual, B. (2007). La implicación de los agentes sociales en los programas de intervención socioeducativa con familias. En X.M. Cid y A. Peres (Eds.), *Educación social, animación sociocultural y desarrollo comunitario II*. Vigo: Universidade de Vigo.
- Orte, C., March, M., Ballester, L. y Touza, C. (2007). Results of a family competence program adapted for Spanish drug abusing parents (2005-2006). Póster presentado en la 15ª Conferencia Anual de la Society for Prevention Research, Washington, DC. Mayo.
- Orte, C., March, M.X., Ballester, L., Pascual B., Fernández, C. y Oliver, J.L. (2010). Programa de Competencia Familiar (PCF). Guía de los padres y de las madres. Manual del usuario y de la usuaria adaptado (MUA). Palma: UIB.
- Orte, C., March, M.X., Ballester, L., Touza, C., Fernández, C. y Oliver, J.L. (2008a). Manual del programa de competencia parental. Programa de competencia familiar (PCF). Palma de Mallorca: UIB. Adaptado de Strengthening Families Program. Con el permiso de Karol. L. Kumpfer.
- Orte, C., March, M.X., Ballester, L., Touza, C., Fernández, C. y Oliver, J.L. (2008b). Manual del programa para mejorar las relaciones familiares. Programa de competencia familiar (PCF). Palma de Mallorca: UIB. Adaptado de Strengthening Families Program. Con el permiso de Karol. L. Kumpfer.
- Orte, C., March, M.X., Ballester, L., Touza, C., Fernández, C., Oliver, J.L., Fernández, M.C. y Mestre, L. (2008c). Manual del programa de competencia parental. Programa de competencia familiar (PCF). Palma de Mallorca: UIB. Adaptado de Strengthening Families Program. Con el permiso de Karol. L. Kumpfer.
- Orte, C., March, M.X., Ballester, L., Touza, C., Fernández, C., Oliver, J.L., Fernández, M.C. y Mestre, L. (2008d). Manual del programa para mejorar las relaciones familiares. Programa de competencia familiar (PCF). Palma de Mallorca: UIB. Adaptado de Strengthening Families Program. Con el permiso de Karol. L. Kumpfer.
- Orte, C., March, M.X., Ballester, L., Touza, C., Fernández, C., Oliver, J.L., Fernández, M.C. y Mestre, L. (2008e). Manual del programa de habilidades sociales de los hijos e hijas. Palma de Mallorca: UIB. Adaptado de Strengthening Families Program. Con el permiso de Karol. L. Kumpfer.
- Orte, C., March, M.X., Ballester, L., Touza, C., Oliver, J.L., Fernández, M.C., Fernández, C. y Mestre, L. (2006). Building family Competence for users undergoing treatment with children. Comunicación presentada en el Congreso 23rd World Conference of Therapeutic Communities New York, September, 2006. Advances in TC. Special Programs for Parents and Their Children: Nueva York .
- Orte, C., March, M.X., Oliver, J.L. y Fernández, C. (2007). Implementación del programa de competencia familiar (Strengthening Family Program) en España en el contexto de un programa terapéutico: condiciones para su eficacia. Póster presentado a las XXXIV Jornadas nacionales de sociodrogalcohol: Valencia.
- Orte, C., March, M.X., Touza, C., Mestre, L. (2008). Material Audiovisual de Apoyo al Programa de Competencia Familiar. Palma: Serveis Audiovisuals UIB.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	22315 - Intervenció Socioeducativa amb la Família
Grup	Grup 1, 1S, GEDS
Guia docent	R
Idioma	Català

- Orte, C., Pascual, B. y Oliver, J.L. (2009). Evaluación cualitativa del proceso de implementación del Programa de Competencia Familiar Familiar (Strengthening Family Program) en servicios sociales de atención primaria. Póster presentado a las XXXVI Jornadas nacionales de Sociodrogalcohol. Salamanca.
- Orte, C., Pascual, B., Fernández, C. (2008). La aplicación de programas de prevención familiar en el ámbito de los servicios sociales: análisis de contextos y propuesta de buenas prácticas. XXXV Jornadas Nacionales de Sociodrogalcohol (10-12 de abril). A Coruña.
- Orte, C., Touza, C. y Ballester, L. (2007). Análisis del grado de fidelidad en la ejecución de un programa de competencia familiar. Pedagogía Social. Revista Interuniversitaria. Tercera Época, 14, 95-113.
- Orte, C., Touza, C., Ballester, L. y March, M.X. (2008). Children of drug-dependents parents: prevention programme outcomes. Educational Research, 50, 249-260.
- Palacios, J. (1994). Escala de evaluación de estilos Educativos (4E). Sevilla: Servicio de publicaciones de la Universidad de Sevilla.
- Roa, L. y del Barrio, V. (2001). Adaptación del cuestionario de Crianza Parental (PCRI-M) a población española. Revista Latinoamericana de Psicología, 33, 324-341.
- Tobler, N.S. y Kumpfer, K.L. (2000). Meta-analysis of effectiveness of family-focused substance abuse prevention programs. Rockville, MD: Center for Substance Abuse Prevention.
- Villar, P.; Luengo, Mª A.; Gómez, J. A. y Romero, E. (2003). Una propuesta de evaluación de variables familiares en la prevención de la conducta problema en la adolescencia. Psicothema, 15 (4), 581-588.

Altres recursos

Substance Abuse and Mental Health Services Administration:
<http://www.samhsa.gov/prevention/>
<http://www.samhsa.gov/espanol/>
Family Welfare Association (FWA). <http://www.fwa.org.uk/>.
Head Start. <http://www.headstartinfo.org/index.htm>.
La Maison Verte. <http://www.lamaisonverte.asso.fr/index.htm>.
Preescolar Na Casa-Educar en familia. <http://www.preescolarnacasa.org>.
Programa de Competència Familiar: <http://www.competenciafamiliar.com>
Strengthening Families Program <http://www.strengtheningfamiliesprogram.org/>
Observatorio Infancia <http://www.observatoriodelainfancia.msssi.gob.es/>
Política Social Familias e Infancia <http://www.msps.es/politicaSocial/familiasInfancia/documentacion.htm>
[Competenciafamiliar.uib.cat](http://competenciafamiliar.uib.cat)
www.familiasenpositivo.org

